

ODAM O'T PUFAGIDAN LIMFA OQISH YO'LLARINI MORFOLOGIK XUSUSIYATLARI.

Omonov A.T Assistent. Klinik anatomiya kafedrası

Samarqand davlat tibbiyot universiteti, Samarqand, O'zbekiston

Annotatsiya: Maqolada inson o't pufagidan limfa drenaj yo'llarining morfoloqik xususiyatlari haqida ilmiy ma'lumotlar keltirilgan. O't pufagini va uning atrofidagi organlarni drenajlaydigan limfa tomirlariga turli xil rangli massalar yuborildi.

Kalit so'zlar: Morfologiya, odam, o't pufagi, limfa drenaji, limfa tomirlari.

MORFOЛОГИЧЕСКОЕ ОСОБЕННОСТИ ПУТЕЙ ОТТОКА ЛИМФЫ ОТ ЖЕЛЧНОГО ПУЗЫРЯ ЧЕЛОВЕКА

Омонов А.Т. Ассистент

Кафедры клинической анатомии

Самаркандский государственный медицинский университет,

Самарканд, Узбекистан

Резюме: В статье представлены научные данные об морфологическое особенности путей оттока лимфы от желчного пузыря человека. Различными цветными массами были инъецированы отводящие лимфатические сосуды желчного пузыря и окружающие его органы.

Ключевые слова: Морфология, человек, желчный пузырь, отток лимфы, лимфатические сосуды.

MORPHOLOGICAL FEATURES OF LYMPH OUTFLOW ROUTES FROM THE HUMAN GALLBLADDER

Omonov A.T Assistant of Department klinikal Anatomy

Samarkand State Medical University, Samarkand, Uzbekistan

Resume: The article presents scientific data on the morphological features of the lymphatic drainage pathways from the human gallbladder. The lymphatic vessels draining the gallbladder and the surrounding organs were injected with various colored masses.

Keywords: Morphology, human. Gallbladder, lymph drainage, lymphatic vessels.

Kirish. Har qanday yallig'lanish jarayonida limfa qon tomir tizimi o'zining javob reaksiyasini beradi. Shu jumladan o't pufagi limfa tizimida shunday reaksiyalar sodir bo'ladi. Shu nuqtai nazardan ushbu organning limfa qon tomir tizimini o'rganishgaga qiziqish ancha yuqori. O't pufagining limfa tizimini o'rganishga katta miqdordagi ilmiy tadqiqotlar bag'ishlangan []. Biroq, hozirgi kunga qadar, etarlicha katta miqdordagi materiallarga asoslanib, kattalardagi o't pufagidan limfa oqimining barcha yo'llari va ularning variantlari aniqlanmagan []. O't pufagining mintaqaviy limfa tugunlarining topografik anatomiyasiga ham kam e'tibor berilgan [].

Tadqiqot maqsadi: Odamlarda o't pufagidan limfa oqish yo'llarining anatomo-topografik xususiyatlarini o'rganish.

Materiallar va tadqiqot usullari. O't pufagi kasaligiga bog'liq bo'lmagan kasalikdan o'lgan 18 yoshdan 84 yoshgacha bo'lgan erkaklar va ayollarning jasadlaridan olingan 15 ta jigar, o't pufagi va jigardan tashqi o't yo'llaridan iborat organokompleksda tadqiqod amalga oshirildi. O't pufagini va uning atrofidagi organlarni drenajlaydigan limfa tomirlariga turli xil rangli massalar yuborildi. In'ektsiyadan keyin preparatlar 12% li formalin eritmasida qotirildi. Anatomik preparovka usulini qo'lagan holda limfa yo'llari ajratildi. Limfa tugunlarining o'lchamlari shtangsirkul yordamida o'lchandi.

Tadqiqot natijalari va muhokama. O't pufagining yuzaki joylashgan limfa tomirlari tubidan bo'yniga yo'nalgan soni 3 dan 10 gacha (diametri 0,1-0,3 mm), bir-biri bilan anastomozlangan holda jolashadi. Ikkinchisining hududida ular bir,

ko'pincha ikkita kollektorga to'planadi, ular o't pufagi bo'ynining chap tomonidagi limfa tuguniga quyuladi. Limfa tugunlarining shakli oval, uzunasiga yoki yumaloq shaklga ega. Kattalarda limfa tuguni kattaligi 0,6x0,5 dan 1,2-0,7 mm gacha. Bizning materialimizda 5 ta holatda (15 ta holatdan) o't pufagi bo'ynining chap tomonida joylashgan Reverhorst tuguniga duch keldik; ulardan; 2 ta holatda bitta tugun, 3 tasida qo'sh tugun aniqlangan. 15 ta holatdan tugun o't pufagi bo'ynida 9 ta holatda o'ng tomonda, 6 ta holatda esa o't pufagi bo'ynining chap tomonida joylashgan. Ta'riflangan limfa tugunlari o't pufagining asosiy mintaqaviy tugunidir, ammo bu organning barcha tomirlari uchun emas.

Shuni ta'kidlash kerakki, bu tugunga o't pufagining old yuzasini oqadigan barcha limfa tomirlari quyulmaidi. O'ng lateral yuzaning va qisman fundusning limfa tomirlari odatda uni chetlab o'tadi. 1-3 tugunli limfa tugunlarining efferent limfa tomirlari tuguning chap tomoniga, so'ngra umumiy o't yo'lidan boradi va jigar limfa tugunlarida uziladi. Bu 8 holatda (15 holatdan) kuzatilgan. Odatda 2 dan 4 gacha jigar limfa tugunlari mavjud bo'lib, ular darvoza venasi va jigar arteriyasi o'rtasida yoki ostida joylashgan. Biz bu tugunlarni birinchi va ikkinchi bosqich tugunlari deb hisoblaymiz. Ikkinchisining efferent limfa tomirlari turli shakl va o'lchamlarga ega bo'lgan ichak-oshqozon osti bezi limfa tugunlariga etib boradi. Ularning soni ko'pincha 2 dan 5 gacha (15 holatdan). O't pufagi oldingi yuzasi sathida diametri 0,1-0,2 mm, 3 dan 5 gacha drenajlovchi limfa tomirlari mavjud (15 ta holatdan); Ular jigar limfa tugunlarida tugaydi. Oxirgi tugunlar o't pufagining barcha efferent limfa tomirlari yoki ikkinchi, uchinchi bosqich tugunlari yoki birlamchi mintaqaviy limfa tugunlari bilan bog'liq bo'lib, 4 ta holatda kuzatilgan kistali limfa tugunlari yo'q.

Shuningdek, ichak-oshqozon osti bezi tugunlari interaportokaval va preaortik tugunlarga etib borishini ta'kidladik. o't pufagining ikkinchisi drenajlovchi limfa tomirlari uchun uchinchi va to'rtinchi bosqich tugunlaridir. Biz ularning efferent limfa tomirlarini o'rganmadik.

Xulosa. Shunday qilib, biz o'rgangan o't pufagidan limfa drenaji yo'llari juda uzun, burilishli va alohida tugunlardagi almashinish joyiga qarab, ko'p bosqichli. Limfa tomirlarining bunday tuzulish jigar va o't pufagi yiringli kasaliklarida va o'sma kasaliklarida sh limfa yo'llari orqali infeksiya yoki metastazlar tarqalishi mumkin.

REFERENCES| ЧОККИ | IQTIBOSLAR:

1. Abdullaeva, D. R., Ismati, A. O., & Mamataliev, A. R. (2023). Features of the histological structure of extrahepatic bile ducts in rats. *Golden brain*, 1(10), 485-492 (in Russ).
2. Mamataliev, A., & Oripov, F. (2021). Histological structure of the intramural nervous apparatus of the common bile duct and gallbladder in a rabbit, in norm and after gallbladder removal. *Journal of Biomedicine and Practice*, 1(3/2), 117-125(in Russ).
3. Mamataliev, A. R., Tukhtanazarova, Sh. I., Zokhidova, S. Kh., Omonov, A. T., & Rakhmonov, Sh. Sh. Anatomical and topographic structure and active contraction of the walls of the portal vein of laboratory animals. *Academic research in modern science*, (2024). 3(30), 163-168(in Russ).
4. Satybaldiyeva, G., Minzhanova, G., Zubova, O., Toshbekov, B., Rasulovich, M. A., Sapaev, B., ... & Khudaynazarovna, T. I. Behavioral adaptations of Arctic fox, *Vulpes lagopus* in response to climate change. *Caspian Journal of Environmental Sciences*, (2024); 22(5): 1011-1019.
5. Mamataliev, A. R. (2024). Nervous apparatus of extrahepatic bile ducts in rabbit after experimental cholecystectomy. *International journal of recently scientific researcher's theory*, 2(4), 161-165(in Russ).